

# TÜRKÇEDE SCHILLER

## Bibliyografya

Derleyen :

Prof. Dr. MELÂHAT ÖZGÜ

### HAYATI, ŞAHSİYETİ, YARATICILIĞI:

NAMIK KEMAL: (*Schiller'in şahsı ve eserleri üzerine*) "Tiyatro", Mecmua-i Ebüzziya 1289 (1874), Cilt 1, Nu. 12, S. 358. - Ayn yazı: "Makalât-ı Siyasiye ve Edebiye", Külliyyat-i Kemal, birinci tertip 3. Cüz. İstanbul 1327, S. 395.

M. ÂDİL (*Şahsiyeti üzerine*) "Temaşa" dergisi, 1 Haziran 1918, Nu. 1, S. 5.

GALİB - NİHAD, *Schiller*, "Temaşa" 1 Haziran 1919, Nu. 17, S. 2.

ABDULLAH CEVDET, *Schiller'in hayatı ve eserleri*, "İctihat" dergisi, 15 Mayıs 1926, Nu. 204, S. 3983-86 v.d.

MUHSİN ERTUĞRUL, *Shakespeare ve Schiller*, "Darülbedayi" dergisi 1929, Sene 1, Nu. 1, S. 5.

AGÂH SIRRI LEVEND (*Hayatı üzerine*) "Edebiyat tarihi dersleri", Lise sınıf II, 4. bs. İstanbul 1937-38, S. 390-392.

GOETHE, *Schiller'le ilk tanışma*, çeviren: Nusret Hızır. M.E.B. "Tercüme" dergisi, 19 Temmuz 1944, Cilt V, Sayı 26, S. 101-105.

CEVAT MEMDUH ALTAR (*Hayatı üzerine*) "Aylık Ansiklopedi" Servet İskit, Cilt I, Mayıs 1945, Nu. 1, S. 31-32.

FEHMİ YAHYA TUNA (*Hayatı üzerine*) "Dünya Edebiyatı Tarihi", İstanbul 1948, S. 149-154.

MELÂHAT ÖZGÜ, *Schiller*, "Devlet Tiyatrosu" dergisi, 3 Kasım 1954, Sayı 18, S. 149-154.

MELÂHAT ÖZGÜ, *Schiller'in Yaratıcılığı*, "Devlet Tiyatrosu" dergisi, 10 Aralık 1954, Sayı 19, S. 5.

## ŞİİRLERİ:

MUHSİN ERTUĞRUL (Schiller'in şiirlerini memleketimizde inşad ettirmek üzerine) "Temaşa" dergisi, 1 Ağustos 1918, Nu. 7, S. 3.

*Hayatın Rehberleri* (Die Führer des Lebens), Çeviren: Abdullah Cevdet, "İctihat" dergisi 5 Kânunuevvel 1329 (1913), Nu. 83. S. 1831.

*Şairin karie vedâi* (Sängers Abschied), Çeviren: Abdullah Cevdet, "İctihad" dergisi, 5 Kânunuevvel 1329 (1913), Nu. 83, S. 1832.

*Kadınların Kıymeti* (Die Würde der Frauen), "İctihat" dergisi 5 Kânunuevvel 1329 (1913), Nu. 83, S. 1833.

*Kefâlet* (Die Bürgschaft), Çeviren: Vasfi Mahir Kocatürk, 1934, "Şaheserler Antolojisi", Mf. V. Kitap I, S. 217.

*Eldiven* (Der Handschuh), Çeviren: Vasfi Mahir Kocatürk, "Şaheserler Antolojisi" 1934, Mf. V. Kitap I, S. 217. - İkinci defa çeviren: Selâhattin Batu, M.E.B. "Tercüme" dergisi, Mayıs-Haziran 1948, Cilt VIII, Sayı 45, S. 201-203.

*Dalgıç* (Der Taucher), Çeviren: Emin Sait, "Yeni Mecmua" 27 Haziran 1918, Cilt II, Sayı 50, S. 475 - 476. İkinci defa *Dalıcı* başlığı altında çeviren: Ümit Bayındır, "Ankara Kız Lisesi Yıllığı", 1934-1935, S. 15-16.

*Neşeye Şarkı* (Das Lied an die Freude) Koro için adapte edenler: Nurullah Şevket Taşkıran - Cevat Memduh Altar, "Devlet Tiyatrosu" dergisi, 2 Mart 1952, Beethoven sayısı, S. 4 ve 36. - İkinci defa *Sevince Övgü* başlığı altında çeviren: Selâhattin Batu, "Harman" dergisi, Mayıs 1943, sayı 3, S. 4-5.

*Yunanistan Tanrıları* (Die Götter Griechenlands), Çeviren: Selâhattin Batu, M.E.B. "Tercüme" dergisi, 19 Mart 1945, Cilt V, Sayı 29-30 ve "Yunan Özel Sayısı", S. 551-557.

*Orleans Kızı* (Das Mädchen von Orleans), Çeviren: Selâhattin Batu, M.E.B. "Tercüme" dergisi, Mayıs-Haziran 1948, Cilt VII, Sayı 45, S. 205 ve 207.

*Cehennemden bir takım* (Gruppe aus dem Tartarus), Çeviren: Selâhattin Batu, M.E.B. "Tercüme" dergisi, Mayıs-Haziran 1948, Cilt VII, Sayı 45, S. 207.

## DRAMLARI:

*Haydutlar* (Die Räuber), Çeviren: Hasan Cemil Çambel, "Türk Yurdu" Cilt II-III, Nu. 9-18.

*Mor'un Şatosu* (Resim), "Darülbedayi" dergisi, 15 Şubat 1930, Sene I, Nu. 1, S. 12.

MUHSİN ERTUĞRUL, *Shakespeare ve Schiller*, "Darülbedayi" dergisi, Sene I, Nu. 1, S. 5.

Schiller, *İlk eserinin ilk temsilinde* (Deutsche Bühne'den) Çeviren: Seniha Bedri Göknil, "Darülbedayi" dergisi, Sene V, Nu. 45, S. 2-3.

MELÂHAT ÖZGÜ, *Schiller'in ilk dramı "Haydutlar"*, "Devlet Tiyatrosu" 5 Şubat 1955, Sayı 20, S. 6.

\* \* \*

*Hud'a ve Aşk* (Kabale und Liebe), Çevirenler: Hasan Bedrettin - Mehmet Rifat, Maarif Nezareti Celilesinin ruhsatıyla, İstanbul 1292. - İkinci tercümesi *Hile ve Aşk* başlığı altında, çeviren: Sabri Çakar, Krş. Refik Ahmet Sevengil, "Türk Tiyatrosu", Cilt II, S. 44. - Üçüncü tercümesi, çevirenler: Zahide Özveren - Lûtfi Ay, 1951, Mf. V. Dünya Edebiyatından Tercümele, Alman Klâsikleri, Nu. 77.

ZAHİDE ÖZVEREN: *Schiller ve Eseri*, "Devlet Tiyatrosu" dergisi Kasım 1950, Nu. 6, S. 10-11.

LÛTFİ AY, *Hile ve Sevgi*, "Ulus" gazetesi, 22.XII.1950.

\* \* \*

*Ceneve'de Fiesko'nun kıyamı* (Die Verschwörung des Fiesko zu Genua), Çeviren: Hasan Cemil Çambel, "Türk Yurdu" 1927, Cilt V-VI, Nu. 26-35.

\* \* \*

*Giyom Tell* (Wilhelm Tell), 1896 (Çevirenin adı yok) Mısır, İkinci bs. 1314. - İkinci defa çeviren: Abdullah Cevdet, 1910 Matbaa-i İctihat. - Üçüncü defa *Wilhelm Tell* başlığı altında çeviren: Kurşunlu Zade Raşit, Reklâm-Umumi Kütüphane, Ecnebi Müellifler Koleksiyonu, İstanbul 1922. - Dördüncü defa çeviren: Mustafa Reşit, Resimli Ay neşriyatı, İstanbul 1934. - Beşinci defa çeviren: Seniha Bedri Göknil, Mf. V. Dünya Edebiyatından Tercümele, Alman Klâsikleri: 31, İstanbul 1946.

\* \*

*Don Karlos* (Don Carlos), Çeviren: Seniha Bedri Göknil, Yücel Yayınevi, İstanbul 1943, Özokur kitapları: 3. - 2. defa çeviren: Recai Bilgin, Mf. V. Dünya Edebiyatından Tercümeleler, Alman Klâsikleri: 21, İstanbul 1945.

Ernst von Aster, *Schiller ve Don Carlos*, Çevirenin adı yok "Türk Tiyatrosu" dergisi, 17 Nisan 1943, sene 13 - Nu. 157, S. 13-16.

NEYİRE ERTUĞRUL (Haydutlar, Fiesko, Hile ve Sevgi ile Don Karlos'un Almanya'daki temsilieri hakkında) "Türk Tiyatrosu" 1942.

\* \*

*Maria Stuart*, ilk çeviren: A. Nihad, 1919 (çıkmadı) Krş. Galib ile Nihat, "Schiller", "Temaşa" dergisi, 1 Haziran 1919, Nu. 17, S. 3. - İkinci defa çeviren: Recai Bilgin, M.E.B. Dünya Edebiyatından Tercümeleler, Alman Klâsikleri: 11, İstanbul 1944.

MELÂHAT ÖZGÜ, *Maria Stuart, tercümesi dolayısıyla*, "Ulus" gazetesi, 4. III.1945, Güzel Sanatlar Sahifesi, Nu. 64. - Aynı yazı biraz kısaltılarak ve bazı yerleri değiştirilerek *Tarihte Hakikat - Sanatta Hakikat* başlığı altında "Devlet Tiyatrosu" dergisinde çıktı, 1 Kasım 1953, sayı 12, S. 24-25.

LÜTFİ AY, *Maria Stuart*, "Ulus" gazetesi, 20.XI.1953 ve "Türk Dili" dergisi: "Yeni Temsiller", 1 Şubat 1954, Cilt III, Sayı 29, S. 287-288.

S. S., *Ankara'da devlet Tiyatrosunda Maria Stuart*, "Türk Düşüncesi" dergisi, 1 Şubat 1954, Cilt I, Sayı 3.

\* \*

*Wallenstein* trilojisi: *Wallenstein'in Karargâhı* (Wallensteins Lager), *Piccolomini'ler* (Die Piccolomini), *Wallenstein'in Ölümü* (Wallensteins Tod), Çeviren: Seniha Bedri Göknil, Mf. V. Dünya Edebiyatından Tercümeleler, Alman Klâsikleri: 46, İstanbul 1946-1952.

Almanya'da verilen temsiller hakkında bk. "Vakit" Gazetesi, 2 Ağustos 1934, Güzel Sanatlar Sahifesi.

\* \*

Schiller'in Fransızca'dan çevirdiği "Der Neffe als Onkel"i, *Amca Rolünde Yeğen* başlığı altında dilimize çevirenler: Füzûzan Borahan - M. Ali Çamlıca, Mf. V. Dünya Edebiyatından Tercümeler, Alman Klâsikleri: 40, İstanbul.

\* \*  
\*

Schiller'in Fransızca'dan tercüme ettiği "Der Parasit", *Parazit* başlığı altında çevirenler: Füzûzan Borahan ile M. Ali Çamlıca, Mf. V. Dünya Edebiyatından Tercümeler, Alman Klâsikleri: 60.

\* \*  
\*

*Goethe'nin Egmont'u üzerine* (Schiller'in bir yazısı: "Über Goethes Egmont"), Çevirenler: Mediha ve Şeref Önay, M.E.B. Dünya Edebiyatından Tercümeler, Alman Klâsikleri: 32 (Goethe'nin "Egmont" una Önsöz) 1946.

\* \*  
\*

*Tiyatronun bir ahlâk müessesesi olarak incelenmesi* (Die Schaubühne als eine moralische Anstalt betrachtet), Çeviren: Vecahat Akyol, Mf. V. "Tercüme" dergisi, cilt VIII, Sayı 46, S. 302-309. - Aynı yazı "Türk Tiyatrosu" dergisinde de yayımlandı: 16 Kasım 1948, yıl 21, Sayı 220, S. 5-11 ve 15.

#### TARİHÎ YAZILARI:

*Otuz yıl savaşının tarihi* (Geschichte des dreissigjährigen Krieges), Çeviren: Hamdi Dilevurgun, M.E.B. Dünya Edebiyatından Tercümeler, Alman Klâsikleri: 55.

#### ESTETİK YAZILARI:

*Saf ve hisli edebiyata dair* (Über naive und sentimentalische Dichtung), Çeviren: Sabit S. Paylı, M.E.B. "Tercüme" dergisi, 19 İkinci-kânun 1941, Cilt I, Sayı 5, S. 418-429.

*İnsanın estetik terbiyesi üzerine mektuplar* (Über die aesthetische Erziehung des Menschen), Çeviren; Melâhat Özgü, M.E.B. "Tercüme" dergisi, 19 Mayıs 1942, Cilt III, Sayı 13, S. 25-35. - Tam kitap halinde: M.E.B. Dünya Edebiyatından Tercümeler, Alman Klâsikleri: 10, Ankara 1943.

SUUT KEMAL YETKİN, *Schiller*, “Estetik Dersleri”, Cilt I, 1942, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Felsefe Enstitüsü Neşriyatı, Nu. 1, S. 115-119.

ŞÜKRÜ AKKAYA, *İnsanın estetik terbiyesi üzerine Mektuplar* (Tercümesi dolayısıyla), “Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi”, Cilt VII, Sayı 1, S. 191-201.

MELÂHAT ÖZGÜ, *İnsanın estetik terbiyesi üzerine mektuplar* (Bir Tenkid vesilesiyle) Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, Cilt VII. Sayı 2, S. 468-479.

Not: Bu bibliyografya, Schiller’in 150. ölüm yıldönümü olan 9 Mayıs 1955 tarihine kadar çıkmış tercüme ve yazıları bir araya toplamıştır.